

Jan Troost (1958-2023)

“IK TWIJFEL OVER een inclusieve samenleving”

Jan Troost, het boegbeeld van de gehandicaptenbeweging, overleed dinsdag 16 mei. Vlak voor zijn dood spraken we met hem. Want 65 jaar leven én strijden met een beperking, daar kun je wat van leren.

Tekst **Thijs de Lange**

Een van de leuzen die Jan had, was ‘activist tot in de kist’. Hij heeft zich aan die belofte gehouden. Ook in de laatste weken stond de voorvechter van rechten van mensen met een beperking een hele rij aan pers te woord. Hij ging zelfs nog naar Den Haag om te vertellen dat de ziekenhuiszorg toch écht beter moet. “Ik wil op deze

manier nog wat van me laten horen,” zei hij een paar weken voor zijn dood.

Je hebt je hele leven lang een beperking, wat zijn belangrijke dingen in het leven met een beperking?

“Iedereen heeft dromen in het leven, of je nu een beperking hebt of niet. Mede door de medicalisering van de afgelopen

jaren zijn we de participatie een beetje vergeten, we hebben ons gebundeld in patiëntenverenigingen omdat de medische wetenschap dat nodig had. Het feit dat ik in mijn jeugd ook in aanraking kwam met jongeren zonder een beperking, heeft enorm veel impact gehad op mijn latere leven. Ik kwam er toen achter dat je dingen samen moet doen. Ik hoop dat mensen met en zonder een beperking vaker met elkaar gaan optrekken. Dat je als iemand met een beperking meedoet aan een reguliere beeldhouwcurcus.”

Hoe krijg je dat voor elkaar?

“Het begint ermee dat kinderen met een beperking samen naar school gaan. Als die ermee beginnen, dan komen de oudjes er vanzelf achteraan. Ik denk dat daar nog veel mogelijkheden zijn.”

Burgemeester van Nijmegen Hubert Bruls geeft Jan tijdens de prematoriumparty een hand. Foto: Marion Arts

JAN TROOST (1958-2023)

was zijn leven lang het boegbeeld van de gehandicaptenbeweging. Zo organiseerde hij vanaf 1972 allerlei demonstraties, bezette hij in 1980 cultureel centrum De Lindenberg omdat het niet toegankelijk was, en was hij tussen 1996 en 2005 voorzitter van de voorloper van Leder(in). Vorig jaar verscheen zijn autobiografie, getiteld 'Troost Over Leven'. Tot daags voor zijn dood maakte hij vlogs met Mari Sanders onder de naam 'Troost en Sanders', waarin ze allerlei aspecten van het leven met een beperking en een toegankelijke samenleving behandelden. Mari heeft een column over Jan geschreven, deze vind je op pagina 20.

Is dat ook de enige manier waarop je een inclusieve samenleving krijgt?

“Ik heb steeds meer twijfels over een inclusieve samenleving. We praten volop over inclusie, maar daarmee veranderen we de samenleving niet. Inclusie kan alleen bestaan van mens tot mens. Ik ga niet alle mensen met een beperking accepteren omdat de overheid dat roept, ik kan niet de hele doelgroep aardig vinden. We veranderen de samenleving met de ratificatie van het facultatief protocol van het VN-verdrag Handicap, dat er in het bouwbesluit staat dat de Integrale Toegankelijkheidsstandaard 2023

uitgangspunt moet zijn. De overheid moet de voorwaarden scheppen dat je mee kan doen. Ik vind dat je als gehandicaptenbeweging daarop zou moeten inzetten.”

Hoe kan ik als individu met een beperking mijn steentje daaraan bijdragen?

“Dat kan door activist te worden. Zonder activisten in de samenleving verandert de wereld niet, neem dat maar van mij aan. Dat gold ook voor de vrouwenbeweging en de *black people*-beweging in het verleden. Als ik jullie was, zou ik een keer de oude vormingscentra weer openen. Oftewel: met mensen met en zonder een beperking in een groot gebouw gaan zitten, een week lang samen debatteren om te kijken hoe we de samenleving kunnen veranderen, en dan de straat op gaan. Dat lijkt me een goed idee.”

Leuk, activisme, maar hoe zorg ik er ondertussen voor dat ik de hulpmiddelen krijg die ik nodig heb?

Activist als hij is, wil Jan eerst iets algemeen kwijt: “Mensen hebben recht op voorzieningen. De Wmo is afhankelijk van de ambtenaar die bij jou aan de keukentafel zit. Dat gaat vaak mis. Het

recht op voorzieningen moet weer op landelijk niveau worden vastgelegd, zodat je niet afhankelijk bent van een bijstandsbtenaar.” Maar nu de Wmo nog geldt, is het volgens hem vooral belangrijk stevig in je schoenen te staan als je een voorziening aanvraagt. “Je moet je goed voorbereiden op een gesprek. Vraag om ondersteuning daarbij, want opkomen voor jezelf is voor niemand makkelijk. Ga naar een Supportbeurs, kijk naar wat je precies nodig hebt, en ga dan pas in gesprek met de ambtenaar van de Wmo.” «

“Zonder activisten verandert de wereld niet”